

Vinnicja

N.RACYBORYNSKA B.KOLOSOV

It is known, for better understanding and anticipating the behaviour in sport and physical education, it is necessary to investigate characteristic personality peculiarities of athletes. The aim of our investigation was an attempt to connect sport activity with some personal traits development. In order to establish of distinctions was carried out research between athletes (sport acrobatics) and boys who don't have strong physical loading.

ФІЗИЧНІ ВПРАВИ ЯК ЗАСІБ АКТИВІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНИХ ПРОЦЕСІВ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

ВАЛЕРІЯ РЕШЕТИЛОВА

Дніпропетровський державний інститут фізичної культури та спорту

Актуальність. Останнім часом особливо гостро постає питання про напрями розвитку фізичного виховання в загальноосвітніх школах. Від того, наскільки змістовно багата і різноманітна система використання засобів фізичного виховання, залежить розуміння фізичного виховання, як суттєвого компоненту, що обумовлює загальний розвиток дитини. Заняття з фізичної культури потрібно організувати так, щоб вирішувати як задачі розвитку рухових вмінь, навичок та якостей, так і формування ціннісних орієнтацій, пізнавальних здібностей, бажання займатись фізичними вправами.

Особливе місце в системі шкільного навчання займає молодший шкільний вік, тому що дуже інтенсивно формуються інтереси, потреби дітей, збільшуються пізнавальні здібності дитини.

Дослідженнями психологів встановлено, що пізнавальні здібності дітей молодшого шкільного віку за останні роки значно підвищились, визначаються не тільки віковим розвитком, але і новим змістом та методами навчально-виховної роботи в загальноосвітніх школах [3, 5].

Для формування пізнавальних процесів особливий інтерес представляє рухова діяльність під час занять фізичними вправами, тому що в ній співвідносяться відчуття і свідомість. Фізичні вправи містять в собі великі можливості для розвитку психологічних процесів сприйняття, пам'яті, мислення, уявлення, які визначають рівень пізнавальної діяльності дітей.

Дослідження останніх років свідчать про те, що зміни в фізичній сфері (наприклад, швидкості як фізичної якості) сприяють змінам у психічній сфері (наприклад швидкості сприйняття інформації й приймання рішення). Іноді сполучений вплив використовується послідовно (фізичні вправи створюють передумови для розвитку психічних якостей), іноді паралельно (вправи одночасно впливають на фізичну і психічну сфери) [4].

Наукові дослідження взаємозв'язку розвитку рухових якостей та психічних процесів інтелекту та фізичної підготовленості, впливу рухового режиму на розумову працездатність, свідчать про те, що високому рівню моторного розвитку відповідає більш високий рівень психічного розвитку [1, 2].

Однак зміст та методика проведення занять з фізичної культури орієнтовані, в основному, на розвиток рухових навичок дітей і не враховують в повній мірі можливостей рухової діяльності в процесі формування пізнавальних процесів, що є невикористаним резервом підвищення інтелектуального рівня дітей. Тому пошук засобів фізичного виховання, які спрямовані на активізацію пізнавальних процесів з урахуванням індивідуальних особливостей розвитку дітей молодшого шкільного віку є актуальною проблемою.

Мета роботи – обґрунтувати використання фізичних вправ, які спрямовані на активізацію пізнавальних процесів дітей молодшого шкільного віку.

Задачею нашого дослідження було визначення рівня фізичного розвитку, фізичної підготовленості, рівня інтелекту та взаємозв'язку між їх показниками.

Методика дослідження. Вибираючи параметри фізичної підготовленості ми виходили з даних дослідження Коссова Б.Б., Озернюка Н.Т. (1989), Каданцевої Т.А. (1993), які показали що існує тісний зв'язок між тестами, які характеризують пізнавальні процеси та розвиток швидкості, координації та швидко-силових якостей дітей.

Для визначення рівня інтелекту дітей ми використовували методику "Перцептивне моделювання", "Складення орнаментів з кубиків".

Нами було проведено тестування учнів 1-3 класів шкіл № 31 та № 28 м. Дніпропетровська.

Оцінка рівня розвитку координаційних здібностей показала, що кількість дітей, які мають середні показники при виконанні різних тестів неоднаковий (таблиця 1).

Таблиця 1

**Розподіл дітей за рівнем результатів в окремих показниках
(в % до кількості обстежених)**

Стать \ Рівень розвитку	Тест Бондаревського	Проба Яроцького	Хотьба по прямій лінії із закритими очима	Човниковий біг 4x9 м
ДІВЧАТА				
Високий	15,07	9,20	58,5	42,5
Середній	36,5	65,9	32	40,4
Низький	47,8	24,9	9,5	17,1
ХЛОПЧИКИ				
Високий	19,7	8,8	52,6	39,1
Середній	39,5	52,3	35,6	42,8
Низький	40,8	38,9	11,8	18,1

Розподіл дітей за даними тестування показує, що значна кількість дітей за показниками проби Яроцького та тесту Бондаревського (24,9% та 41,8%) мають низький рівень, що свідчить про необхідність включення в навчальних процес фізичних вправ, які спрямовані на формування вестибулярного аналізатору та функції рівноваги.

Під час виконання вправ ходьба по прямій лінії із закритими очима (90,5%) та човниковий біг 4x9 м (82,9%), більшість дітей мають показники фізичної підготовленості середні та високі.

Співвідношення між показниками успішності та рівнем координаційних здібностей показало, що у 43% випадків діти, які мають низький рівень координаційних здібностей відстають у навчанні. Серед дітей з високим рівнем координації немає випадків низьких показників успішності.

Визначення взаємозалежності між показниками, які характеризують рівень пізнавальних процесів, фізичного розвитку та фізичної підготовленості проводилось на підставі даних кореляційного аналізу і дозволяє виявити слідувачі тенденції та закономірності:

Результати в обраних тестах на визначення рівня координаційних здібностей різному корелюють з результатами психологічних тестів.

Так, низьке значення коефіцієнту кореляції ($R=0,2187$) було виявлено при порівнянні результатів тесту "складання орнаментів" та тесту Бондаревського з закритими очима.

Значення коефіцієнтів кореляції ($R=0,5182$) та ($R=0,5240$) можна оцінити як середні. При порівнянні тесту "складання орнаментів" з тестами Бондаревського з відкритими очима водночас з пробю Яроцького.

Високе значення коефіцієнту кореляції ($R=-0,82$) та ($R=-0,9087$) було одержане в порівнянні результатів в тестах "ходьба по прямій лінії" з психологічними тестами "перцептивне моделювання" та "складання орнаментів" відповідно.

Проведене дослідження дозволяє зробити такі висновки:

1. Результати експерименту показали, що обстежені діти мають низький рівень розвитку координаційних здібностей за показниками проби Яроцького та тесту Бондаревського, що свідчить про необхідність включення вправ на збереження стійкості пози, та орієнтації в просторі в навчальний процес.

2. Визначення взаємозалежності між показниками, які характеризують рівень пізнавальних процесів та фізичної підготовленості показало, що вправи, які спрямовані на формування вправ на збереження стійкості пози, та орієнтації в просторі є пріоритетними для використання у навчальному процесі з фізичного виховання як засіб активізації пізнавальних процесів дітей молодшого шкільного віку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Каданцева Т.А. Формирование познавательной активности дошкольников средствами физического воспитания. Автореф. дисс...канд. пед. наук. - Москва, 1994. - 24 с.
2. Коссов Б.Б., Озернюк А.Т. Произвольность движений у младших школьников: диагностика и способы формирования // Физкультура и спорт, 1989. - №7. - С. 60 - 64.
3. Петровский Н.В., Ярошевский М.Г. Психология. - Москва: Просвещение, 1990.
4. Родионов А., Родионов В. Двигательные тренировки в начальной школе // Школьный психолог, 1998. - №41. - С. 6.
5. Талызина Н.Ф. Формирование познавательной активности младших школьников. - Москва, - Просвещение, 1988.

PHYSICAL EXERCISES AS A MEAN OF COGNITIVE PROCESSES ACTIVISATION OF PRIMARY SCHOOL CHILDREN

VALERIYA RESHETILOVA

Dnipropetrovsk State Institute of Physical Culture and Sport

The present paper deals with the urgent question of cognitive processes forming in primary school children by means of physical culture.

ВПЕВНЕНІСТЬ ЯК ФАКТОР, ЯКИЙ ВИЗНАЧАЄ СТРАТЕГІЮ ПОВЕДІНКИ ОСОБИ У ЗМАГАЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

ІННА ТОЛКУНОВА, ЮЛІЯ САВЧЕНКО

Національний університет фізичного виховання і спорту України

Проблему впевненості в собі та впевненості в своїх можливостях можна знайти в багатьох психологічних теоріях, які так чи інакше зачіпають психологію особистості.

Психологічне поняття "впевненість в собі" з'явилося у науковій зовсім недавно. Експериментальному психологічному вивченню впевненості передувала практика "тренінгу впевненості" в клініках неврозів та в звичайних лікарнях. У вітчизняній літературі проблему впевненості розглядали: О.В.Дашкевич, В.А.Зобков (1982), Ю.Я.Кисельов (1981), В.А.Лабунська (1999). Цей факт вказує на джерело цікавості психологів до проблем впевненості.

Отже, актуальність дослідження визначається:

- Важливістю проблеми впливу рівня впевненості на успішність виступу на змаганнях.
- Необхідністю розробки практичних рекомендацій (методик та тренінгів) для формування адекватної впевненості у студентів-спортсменів.
- Необхідністю детального вивчення властивості особистості.